

Over dit boek

Dit is een digitale kopie van een boek dat al generaties lang op bibliotheekplanken heeft gestaan, maar nu zorgvuldig is gescand door Google. Dat doen we omdat we alle boeken ter wereld online beschikbaar willen maken.

Dit boek is zo oud dat het auteursrecht erop is verlopen, zodat het boek nu deel uitmaakt van het publieke domein. Een boek dat tot het publieke domein behoort, is een boek dat nooit onder het auteursrecht is gevallen, of waarvan de wettelijke auteursrechttermijn is verlopen. Het kan per land verschillen of een boek tot het publieke domein behoort. Boeken in het publieke domein zijn een stem uit het verleden. Ze vormen een bron van geschiedenis, cultuur en kennis die anders moeilijk te verkrijgen zou zijn.

Aantekeningen, opmerkingen en andere kanttekeningen die in het origineel stonden, worden weergegeven in dit bestand, als herinnering aan de lange reis die het boek heeft gemaakt van uitgever naar bibliotheek, en uiteindelijk naar u.

Richtlijnen voor gebruik

Google werkt samen met bibliotheken om materiaal uit het publieke domein te digitaliseren, zodat het voor iedereen beschikbaar wordt. Boeken uit het publieke domein behoren toe aan het publiek; wij bewaren ze alleen. Dit is echter een kostbaar proces. Om deze dienst te kunnen blijven leveren, hebben we maatregelen genomen om misbruik door commerciële partijen te voorkomen, zoals het plaatsen van technische beperkingen op automatisch zoeken.

Verder vragen we u het volgende:

- + *Gebruik de bestanden alleen voor niet-commerciële doeleinden* We hebben Zoeken naar boeken met Google ontworpen voor gebruik door individuen. We vragen u deze bestanden alleen te gebruiken voor persoonlijke en niet-commerciële doeleinden.
- + *Voer geen geautomatiseerde zoekopdrachten uit* Stuur geen geautomatiseerde zoekopdrachten naar het systeem van Google. Als u onderzoek doet naar computervertalingen, optische tekenherkenning of andere wetenschapsgebieden waarbij u toegang nodig heeft tot grote hoeveelheden tekst, kunt u contact met ons opnemen. We raden u aan hiervoor materiaal uit het publieke domein te gebruiken, en kunnen u misschien hiermee van dienst zijn.
- + *Laat de eigendomsverklaring staan* Het “watermerk” van Google dat u onder aan elk bestand ziet, dient om mensen informatie over het project te geven, en ze te helpen extra materiaal te vinden met Zoeken naar boeken met Google. Verwijder dit watermerk niet.
- + *Houd u aan de wet* Wat u ook doet, houd er rekening mee dat u er zelf verantwoordelijk voor bent dat alles wat u doet legaal is. U kunt er niet van uitgaan dat wanneer een werk beschikbaar lijkt te zijn voor het publieke domein in de Verenigde Staten, het ook publiek domein is voor gebruikers in andere landen. Of er nog auteursrecht op een boek rust, verschilt per land. We kunnen u niet vertellen wat u in uw geval met een bepaald boek mag doen. Neem niet zomaar aan dat u een boek overal ter wereld op allerlei manieren kunt gebruiken, wanneer het eenmaal in Zoeken naar boeken met Google staat. De wettelijke aansprakelijkheid voor auteursrechten is behoorlijk streng.

Informatie over Zoeken naar boeken met Google

Het doel van Google is om alle informatie wereldwijd toegankelijk en bruikbaar te maken. Zoeken naar boeken met Google helpt lezers boeken uit allerlei landen te ontdekken, en helpt auteurs en uitgevers om een nieuw leespubliek te bereiken. U kunt de volledige tekst van dit boek doorzoeken op het web via <http://books.google.com>

K
0
2

Bibliotheek Universiteit van Amsterdam

01 3423 7072

OPREGT ONDERWYS

Van de

LETTER-KONST.

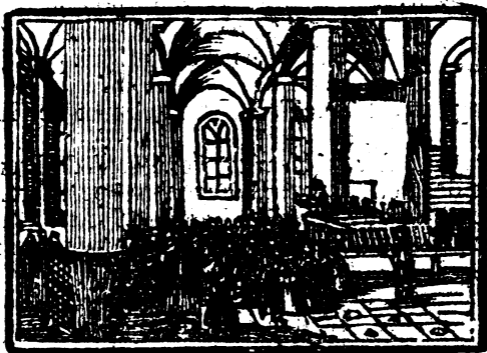
Bekwaam

Om alle Personen in korten Tijd wel
ende volkomenlyk te leeren Spellē en Lezen;
alwaar 't ook datze in haar Jeugd nog
A / nog B / geleerd hadden.

Ten dienſt van alle gemeyne Schoolen en School-
meesteren, Beknoptelyk t' zamen geſteld,

Door B. HAKVOORD.

Van nietsius Overzien, Gecorrigeerd, ende verbeterd.

t' AMSTERDAM,

By J. RATELBAND, en J. BOUWEL,
op de Hoofze- Gragt / Zuyd- Zyde /
in de Spel- Drukkerij.

**Wie de Letteren en 't Boek-druk-
ken eerst heeft gevonden.**

HAdden ons Voor-ouders ons niet Beschreven,
Grof, Bot, Beestig, ende Onbesneden waar
ons Leven

Want zy de Letteren en 't Spellen hebben gevonden
Over menig Honderd Jaaren, ende lange stonden.
Mercurius Quintus, zo Diodorus zeyd klaar,
Vond eerst de Letteren in Egypten dat 's waar:
Cadmus droeg 'er Zelften daar ná in Grieken-land,
Die hy zelfs fantazeerde door zijn Verstand.

Melicus ging daar toe nog Vier ordineeren
Palamedus nog Vier, als men Troyen ging Des-
truceeren.

Aramagoras, Ichreef 't Eerste Boek met der Hand
deligent

Laurens Coster, t' Haarlem vond eerst de Prent,
Waar door ons Duyzend dingen nu openbaaren,
Die eertijds duyfter en verborgen waaren:

Principaal de Zeven Konsten die men leerd in
Schoolen:

Die áltans iet begeert te Leeren mag niet doolen
't Zy in Bybel, Wetten, en andere Historien,
Hy word een geagt Man tot eeuwigen Memorien:
Rijkdom ende Heerlijkheyd is 'er mee te bejagen,
Wel hem die Konsten zoekt die Godt wel behagen.

OPR

NEI

Spel

op

DE E

Handelen

O

genou

ten / bestaa

a. b. c

a, bee, cee,

m n

em, en, o,

f p 3.

ex, y, zeed.

Met deze

schreeven en

battinge van

Daarom

eerst wel na

't A/B/C

ne en onder

bolgende wij

teeren in 't

van agtreen

OPREGT ONDERWYS

Van de

NEDER-DUYTSE,

Spel, Lees en Schrijf-konst,
op de gemakkelijkste wijze
voor gesteld.

DE EERSTE AFDEELING.

Handelende van 't A, B, C. en hoe
't zelve gedeeld word.

Oas Nederduyts A / B / C / 't welk wy booz-
genomen hebben hoort en dupdelyk te verkla-
ren / bestaat uyt Zes-en-twintig Letteren namentlyk.
a b c d e f g h i j k l
a, bee, cee, dee, ee, ef, gee, haa, i, je, kaa, el,
m n o p q r s t u v w
em, en, o, pee, ku, er, es, tee, u, ve, we,
x y z.
ex, y, zeed.

Met deze 26 Letteren kan en moet alles ge-
schreeven en uyt-gedrukt worden / wat onder de be-
vattinge van 't Menschelyk verstand valt.

Daarom is 't van nooden dat zig de Jeyng booz-
keest wel naatsig oeffenen / om alle de Letteren van
't A / B / C. zo wel Groot als Kleyn, te leeren ken-
ne en onderscheyden ; 't welk gemcenlyk op deze
volgende wijze geschied. Eerst doet men hen de Let-
teren in 't A / B / C / van vooren noemen / daar na
van agteren / en als zy dit wat gekend zijn dan
2 a byagen

Opregt Onderwijs

bragt men hen de Letters dooz malkanderen : om
alzo een vaste en vaardige kennis te hebben in 't noe-
men der Letteren : zonder welken men niet behoort
lijkt Spellen of Boekstaven han : want.

Men moet in 't A, B, C, eerst wel geoffend wezen,
Eer men in eenig Boek iets kan verstaan of lezen.

Daar na gaat men over tot het Spellen. Wel te spel-
len is de grond van wel te lezen. Het Spellen kan
men niet te veel leeren. De Menschen worden dan
eerst gewaar datze niet Spellen kunnen / want heerze
Schypben willen / maar dan is 't te laat / zo moesten
het eerst geleerd hebben. Wy raden dieswegen dat
men de Leerlingen zo lange laat Spellen / tot datze
als van zelfs beginnen te lezen. Ofze al upt het
A / B / C / Boek zijn / en de Catechismus Een
Twee / ja Drie-maal dooz geleerd hebben / dat doet
nog weynig tot de zaak ; zo moeten eerst het Spellert
wel kunnen : 't is anders onmogelyk een Brief of iets
anders na behooren te Schypben : want het kan ge-
beuren / zo 'er maar een Letter te weynig of te veel
in 't Woord is / dat men 't zelve kwalijk / ja geen-
zing lezen of Boek-staven kan.

Onze Nederduytsze Letteren worden bekwame-
lyk onderschepden in Hoofd-Letteren / Druk-Let-
teren / en Schryf-Letteren.

De Hoofd-Letteren zijn /

A B C D E F G H I K L M N O P Q R
S T U V W X Y Z.

De Druk-Letteren zijn /

A a b c d e f g h i j k l m n o p q r s
t u v w x y z.

De

De Schryff-Letteren zyn /

A B C D E F G H I J K L M N O P Q R S T U V W X Y Z

Desselfs Hoofd-Letteren /

A B C D E F G H I J K L M N O P Q R S T U V W X Y Z

Maar dewijl men in onze Taal niet alstyd met Nederduytsche Letteren Schryft / en veele Boeken met Romeynsche en Italiaansche Letteren worden gebuykt / zo is 't noodzakelijch dat de Leerlingen dezelve ook kennen.

Romeyns A / B / C.

A a b c d e f g h i j k l m n
o p q r s t u v w x y z.

Desselfs Hoofd-Letteren.

A B C D E F G H I J K L M N O P Q
R S T U V W X Y Z.

In den Druk worden onder de Romeynsche ook deze Schuynze Letteren gebuykt / onder Curlyf of Italiaansch genaamd.

A a b c d e f g h i j k l m n o p q r
s t u v w x y z.

Desselfs Hoofd-Letteren.

A B C D E F G H I J K L M N O
P Q R S T U V W X Y Z.

De kragt der Letteren is de klank, die zy volgens
hun benaming / in Spellcn en spreekcn hoorz byen-
den.

Daarom worden de Letteren by de Hebreëcn onder-
scheyden / 1. in Keel-letters. 2. Tong-letters. 3. Ge-
hemelt-letters. 4. Tand-letters, en ten 5. Lip-letters,
Dog nadien dit onderscheyd in onze Taal van wep-
nig gebruik is / agten wy onnodig het zelve naden
aan te wijzen.

Alle de Letteren van 't a / b / c / worden af ge-
deeld in twee Deelen / te wecten in Klink-letters
(Vocale) en in Medeklinkers (Consonanten)

De Klink-letters sijn Dyf in 't Getal.

a / e / i / o / u.

Deze worden Klinkers genaamd / om datze de
Woorden ; in 't uyspreken haaren klanck geben ;
want men kan niet een Woord Spellcn / laat het vry
zo hoort wezen als 't wil / of men moet ten minsten een
van deze Klink-letters daer toe gebruiken ; gelijke
uyt deze wepnige Woordbeelden klaarkijk kind zien.

ngit, schnkt, akt, ns, krl.

Maar door de byvoeging van een Klinker worden
de hoerstaande Letteren tot verstaanelijke Woord-
den gemaakt / als,

angst, schenkt, inkt, ons, kerk.

De gemelde Klinkers konnen ook in veele Woord-
den of haer zelve een geluyd maaken ; gelijk dat te
zien is in /

A-dam, E-va, I-ver, O-jevaar, U-ren, en meet
andere.

Van deze byf Klinkletters worden 1. Twee klan-
ken en 2. Drieklanken gemaakt / die men in Onduyts
Lichtongen en Triphongen indent ; zy worden ge-
maakt

maakt van twee en van drie ongelijke Klinkers, die een gemengt geluid voort-bringen / en zijn deze,

1. 2. 3. 4. 5. 6. 7. 8. 9. 10. 11.
 ae, ai, aai, au, sau, ei, eu, eeu, ie, oe, oei.
 12. 13.
 ou, ui.

De Drie-Klinken zijn deze / ieu, oei.

Van welke wy in de Verklaringe van 't a/ b/ c/ byzonder zullen handelen.

De Medeklinkers (Consonanten) zijn deze /
 b, c, d, f, g, h, k, l, m, n, p, q, r, s, t, v, w, x, y, z.

Op worden Medeklinkers genaamd / om datze van haar zelven geen klank of geluid kunnen maaken; maar ontfangen hun geluid van de Klinkers die voor / of agter hen staan: 't welk wy niet nodig agten byzonder aan te wijzen.

TWEEDE AFDEELING.

Van de Letter-greepen (Zyllabens.)

Gelyk de Redenen upt Woorden / so worden de Woorden upt Letter-greepen / en de Letter-greepen wederom upt verscheyden Letteren te zamen gesteld.

Een Letter-greep is dan de bevattinge van Een, Twee, Drie, Vier, Vijf, Zes, en meer Letteren die te zamen een enkel geluid upt maaken.

En gelyk de Letteren / met welke de Letter-greepen gespeeld worden / min of meer zijn / na dat zulks de kragt en klank vereyft; so zijn ook de Letter-greepen

In de Woorden meer of min / na dat de zaaken die
 door de Woorden werden beteekend upt-gebruikt het
 zelve komen te bezieren : 't welk upt deze nabol-
 pende Woorden klaarlijk te zien is.

Woorden van een Letter-greep vol- gens d'order van het A, B, C.

A.

Amt
 Arm
 Ward
 Arg
 Wal
 Angst
 Nap
 Als
 War

B.

Baak
 Band
 Bed
 Bloed
 Bief
 Boom
 Bler
 Band
 Braad
 Beeld
 Buph
 Blad
 Brood
 Bies

Buph
 Boest
 Baag
 Berg
 Bark

C.

De c is geen
 duitse letter

D.

Daad
 Deeg
 Dienst
 Dood
 Dupm
 Droom
 Dwyl
 Darn
 Deel
 Dier
 Doy
 Dupt
 Droy
 Dwaald
 Dag
 Dlend

Doof

Dyck

E.

Ed
 Eed
 El
 Eft
 Eeng
 Ernst
 Eer
 Eng
 Ep
 Erf

F.

Floers
 Fepl
 Fp
 Fozs
 Flukis
 Frupt
 Fles
 Fraap
 Fept

G.

Gaan

Groot

Geest

Goet

Git

Gaat

Gal

Goud

Gek

Glad

Gond

Gat

Gom

Gaan

H.

Halg
 Heer
 Hups
 Ham
 Hepz
 Hof
 Hier
 Hek
 Huur
 Haak
 Hoofa

Helm

Van de Letter-Konst.

9

Melm
 Mut
 Mand
 Moer
 I.
 Maer
 Makt
 Meugd
 Magt
 Mong
 Mak
 Ment
 K.
 Kaal
 Kist
 Kost
 Kind
 Kaak
 Keel
 Klier
 Kroes
 Kest
 Kram
 Kleed
 Kalf
 Kerf
 Kunst
 Koe
 Kaas
 Kram
 Kruyl
 Krent
 Kreyt
 Kalk

L.
 Lak
 Ligt
 Look
 Lap
 Lijst
 Lof
 Land
 Leer
 Lont
 Lam
 Lief
 Laan
 Lust
 M.
 Maag
 Min
 Merck
 Mand
 Meer
 Mout
 Muts
 Mier
 Mof
 Melk
 Moet
 Mat
 Mild
 Maagd
 N.
 Nagt
 Neef
 Net
 Naald

Nigt
 Naam
 Neyd
 Nap
 Net
 Nood
 Nop
 Nier
 Neus
 Naad
 O.
 Og
 Oug
 Ook
 Op
 Ooz
 Om
 Of
 Om
 Os
 Oeg
 Ong
 Oost
 P.
 Paal
 Plas
 Pijp
 Poci
 Praat
 Pand
 Pool
 Put
 Pond
 Duph

Paus
 Plaats
 Post
 Pen
 Q.
 De q. is geen
 duitse letter
 R.
 Raad
 Rust
 Rijn
 Rroom
 Ring
 Roet
 Ram
 Roer
 Reep
 Rits
 Rok
 Riet
 Roek
 Ras
 Romp
 S.
 Schaal
 Stal
 Scheer
 Spil
 Staal
 Schouw
 Stuc
 Schip
 Stok
 Stoof

ro	Opregt Onderwijs		
Spijs	Con	Blag	van onze
Steen	Land	Broom	Taal
Schaap	Twee	Byp	Z.
Stuur	Croost	Buur	Zaag
Schijf	Tee	W.	Zeel
Spit	Trou	Maag	Zijl
Stoel	Cap	Wind	Zoom
Schraag	Tou	Worm	Zwijs
Stad	Traag	Wand	Zcp
Slag	V.	Wulps	Zaad
Stom	Vaam	Woud	Zout
Stuer	Voeg	Wijf	Zeep
Sloc	Vleesch	Wolf	Zupd
T.	Vis	Ward	Zee
Taal	Val	West	Zog
Tijd	Voorn	Woest	Zupgt
Trap	Voou	Weggt	Zand
Twijg	Vlaag	X.	Zuur
Toozn	Vak	De x is ook	
Tulp	Deer	geen Letter	

Woorden van twee Letter-greepen,
ook op order van 't A, B, C.

A.	Alker	Boter
Wandorn	Agter	Boeder
Wiker	Wf-doen	Bugge
Wrbepd	Adel	Balzem
Wzijn	Appel	Bloemen
Wmbagt	B.	Bezem
Wlier	Baden	Biegten
Wmbeeld	Blazen	Boomen
Wf-god	Bedde	Buurman
Wrgcr	Binnen	Bloedig
		Woe

Boeder
Buften
Buylt
Bekken
Boutwen
Bilfzem
Banhen
Berften
Belhaapd

D.

Dankbaar
Dwalen
Denken
Dreppen
Dienaap
Dypen
Dogter
Dinken
Dupdel
Dapen
Dagen
Dekker
Dingen
Distel
Dwingen
Droom-boek
Donder
Die-boek

E.

Endragt
Erben
Ellen
Eten
Ephen

Ezel
Ere
Eruwig
Ennice
Erf-goed
Ettec
Echneul
Edel
Epnde

F.

Fabel
Fluweel
Flaapwet
Fatzoen
Fleiten
Fonteyn
Fistel
Fleffe
Flypten
Folke
Fepntes

G.

Galle
Gunstig
Glasen
Gypen
Gebraad
Gierig
Graden
Gansen
Goedhepd
Geluk
Gelepden
Gaaren

Geenzing
Gietec
Grootec
Gezond
Ganlibaap
Genaapd
Gunne
Gordel

H.

Hakken
Hapman
Henden
Honger
Hutte
Hamer
Hepde
Honden
Hulle
Haastig
Hooghepd
Hemel
Hunbe
Handen
Hooren
Haspel
Hyltig
Hupman
Haase
Hof-hups

I.

Iagen
Iode
Iuffouw
Iaarlijk

Jug

Jeugdig
Jochten
Jammer
Jeuken
Janken
Jonger

K.

Kaage
Kuffen
Kelder
Kiezen
Kachel
Keuke
Karre
Knippe
Kloppen
Kogel
Kunſtig
Kerffen
Kante
Kifte
Keeze
Klaarchep
Kaatzen

L.

Ladder
Lepel
Lighaam
Lijnen
Loſijk
Luſt-hof
Laaken
Lekker
Leijik

Ligten
Loofhepd
Lupfel
Lente
Leerzen
Lap-mand
Loſ-digt
Lindwaad

M.

Maaden
Munte
Meenen
Miſſchien
Modder
Meule
Moſtaard
Manen
Mening
Milde
Molen
Muuren
Mantel
Misdaad
Mamten
Monnik
Muggen
Maſker

N.

Nagel
Nergens
Niemand
Nonne
Nepgen
Nabel

Neuze
Nepdig
Nogtang
Noemen
Naapſter
Nedzig
Nigte
Nooten
Naautblijks
Niezen

O.

Offerd
Onkups
Oordeel
Ontfangſt
Oudhepd
Omtrent
Onlangſ
Ozgel
Ooge
Oven
Oore

P.

Paden
Plupzen
Pilaar
Pennen
Potten
Prijslijk
Pagten
Peeper
Poorte
Piſſen
Pullen

Plaas

Blaaster
 Papier
 Penning
 Pompe
 Pijn-bank
 Plepten

Q.

Dewijl de q
 geen duitse Let-
 ter is, zo Spel-
 lenwe deze
 Woorden met

kw
 kwalijk
 kwakkel
 kwetzen
 kwijnen
 kwaadheid
 kwellen
 kwispel

R.

Raden
 Regel
 Rijkdom
 Roepen
 Ruge
 Raamen
 Ropger
 Roemer
 Ribbe
 Roosen
 Rieden
 Rogham
 Rooster

Roeren
 Rabe
 Regtzaad
 Rijmen
 Roodband

S.

Schatten
 Sleken
 Spelden
 Sterren
 Schulden
 Slagter
 Schrape
 Stammen
 Snoepen
 Schypwer
 Schrage
 Snappen
 Schroeven
 Smaldoek
 Schenker
 Suffer
 Spiegel
 Simpel
 Schuurdoek
 Scheermes
 Schermen
 Steen-bijl
 Slijpen

T.

Tabberd
 Tupfcher
 Trappen
 Tweebak

Tooren
 Termijn
 Twintig
 Troosten
 Tupgen
 Tand-
 Tupn-scheer
 Taarte
 Trap-deur
 Conne
 Troutwe
 Trek-mes
 Tafel
 Turf-spa

V.

Vallen
 Vegter
 Vierkant
 Vijftig
 Volbaan
 Vlagen
 Val-bzug
 Verbond
 Voeden
 Vismark
 Vaartuyg
 Venster
 Veerman
 Voering
 Vloneft
 Vliegen
 Dupst-flag
 Duur-flag

W. Wakk-

W	W	Z
Wakker	Wijnruyt	Zwipgen
Wijnhuys	Wambuys	Zupbet
Wzoeten	Weelde	Zalig
Wepde	Wardel	Zorge
Waper	Weeraht	Zelden
Wetten	Y.	Zinrijs
Windhond	Yder	Zwemmen
Wolke	Yzen	Zuppen
Wraake	Yken	Zand-grond
Wiegert	Yber	Zendert
Water	Ysland	Zilver
Werbet	Z.	Zoolen
Welddad	Zabel	Zuppen
Waarheyt	Zeegroent	Zwillig
Wander	Zingen	Zalve
	Zoethout	Zoetjes

Nu volgt een ander A, B, C. van
Woorden met drie Letter-greepen.

A.	A	B
Malbeffen	Manroepen	Boter-melk
Mangenaant	Anker-fock	Bulderen
Arbeppen	Agterhuys	Brouwerp
Alleenlijck	B.	Blanketten
Alker-wetk	Babbelen	Barmhertig
Af-nemen	Beklagen	Beminnen
Antwoorde	Bitterlijck	Biddenman
Abercigts	Booth-olle	Boerinnen
Armoede	Bijmoedig	Buurbyfter
Mankleben	Bundegom	Buynereit
Alleten	Bu:lebakk	D:
Anderzins	Bukeren	Dagelijck
Af-houwen	Bedrieglijck	Denkbreid
	Blikken	Dietgelyck

Doordructe
Dupsternis
Draag-boomen
Dwaal-sterre
Darde-half
Deernisse
Dienstbaarheyt
Donderen
Doordringen

E.

Edelman
Eerbaarheyt
Eendragtig
Eperen
Eileboog
Eetgierig
Ergeren
Eenzaamheyt
Elendig
Eyndeligh
Erfgenaam
Ergenaar

F.

Fatzoenlijc
Fincien
Firmament
Flukheren
Flaauwertig

G.

Gestadig
Gordijnen
Grootvader
Glimmende
Gunstelingen

Gebergte
Gierigheyt
Gordelen
Gedenken
Gisteren
Gemeenlijc
Goedaardig
Genezen
Guppelen
Geneuglijc
Goete-dyn
Gezelschap
Grouwelijc
Gebieden
Gilde-huyf
Geduldig

H.

Hagelen
Herberge
Hepbinne
Hoerseren
Hinderen
Haagedoorn
Hartelijc
Hoogmoedig
Herzenen
Hand-boornen
Hemeltijc
Hodaardig
Hertelijc
Handelen
Huur-credul
Handgiften
Honderen

Hakketmes

I.

Jaarmerkten
Jonceling
Ingewand
Jubel-jaar
Inhouden
Juweller
Jutwendig
Innerlijc
Jnthooker
Jndigo

K.

Kandelaac
Kinderen
Kernemelt
Kalkbozen
Kleederen
Kochen-deeg
Klop-scheene
Kalanders
Kloekmoedig
Kroon-bloemen
Kalkhoenen
Kinder-spel

L.

Lanteerne
Lendenen
Linde-boorn
Lupstercn
Lammeren
Ligtelijc
Lautwer-boorn
Leckerlijc

Lust

Lusthoben
 Letterhout
 Laberen
 Liede-boek
 M.
 Magerhepd
 Middelaar
 Moordenaar
 Mimmelijh
 Meesteren
 Mofelen
 Mindering
 Mengelen
 Middelfchot
 Maakelaar
 Metzelaar
 Meulen-steen
 Mast-boomen
 N.

Nagelen
 Nephdighepd
 Nestelen
 Noodwendig
 Nagtegaal
 Regentig
 Nieuwighhepd
 Nooddruftig
 Nugteren
 Namelijh
 Nedzighepd
 Nimmermeer
 Nodigen
 Neusgaten
 Nagtlooper

Nederland
 O.
 Ongezond
 Oozlogen
 Onkupshepd
 Oordelen
 Ontfangen
 Obergaan
 Ontkinnen
 Oorkuffen
 Ontbinden
 Oeffenen
 Ontfigten
 Ouderdom
 Onthleden
 Ootmoedig
 Ontknoopen
 Olboom
 P.

Pannekoek
 Predikant
 Potassche
 Plonderen
 Pergament
 Ploeg-pzer
 Penne-mes
 Plotteren
 Pijnigen
 Poels-hoogte
 Pols-ader
 Paarde-merkt
 kw.
 Kwalzalber
 Kwee-appel

Kwalzalber
 Kwaadaardig
 Kwalghepd
 Maar uitheems
 Woorden Speld
 men met een
 Q.

Quadzaten
 Quaaktept
 Questieus
 Quantktept
 Quartepnen
 R.
 Ragebol
 Regenen
 Rijksdommen
 Roemertje
 Regeren
 Raad-kamer
 Regtbeerdig
 Rommelen
 Rijhelijk
 Rupter
 Rijsmantel
 Raadzeltje
 Repnighhepd
 Rompen
 Ruff-bedde
 S.

Salpeter
 Sleutelen
 Snateren
 Spinnewiel
 Stamelaar

Scriptu

Strupkrobers
 Schrikkelijk
 Schimmel-pot
 Schaapherder
 Slenderhenk
 Schelmagtig
 Spits-broeder
 Steenrotze
 Schouderblad
 Snuffelen
 Snuff-tabak
 Schaduwe
 Smikkelbrok

T.

Takkebos
 Teekenen
 Tinmer-werf
 Tollenaar
 Troostelijk
 Tummelen
 Tweederleij
 Tabaks-pijp
 Tegenspoed
 Tichel-steen
 Toornighejd
 Trouwlooslijk
 Twijffelaar
 Troetelen
 Tuntelen
 Toberen
 Truggelen
 Tiktakken

V. en U.
 Vastighejd
 Verbergen
 Vierendreel
 Voozschijften
 Vromelijk
 Vuurwerkten
 Valschelijk
 Verklaaren
 Vpandschap
 Vondeling
 Vullemool
 Vreemdelling
 Vertrouwen
 Verwerp
 Vptverhogt
 Vptterlijk
 Vp treden
 Vurwerker

W.

Wandelen
 Weduwe
 Wisselen
 Wonderlijk
 Wijnranken
 Wraakgierig
 Waaragtig
 Wildeman
 Woesteyne
 Wijnkelder
 Wepgenen
 Wankebaat

Wentelen
 Winter-tijd
 Woestelen
 Welkom
 Waterbuis
 Willigen

Y.

Yzerwerk
 Ydelhejd
 Yverig
 Yboren
 Ys-breeker
 Yffel-stroom

Z.

Zageheel
 Zegenen
 Zekentroust
 Zoegbuldig
 Zuurdeeffeni
 Zwaar moedig
 Zandlooper
 Zinneloos
 Zondziefen
 Zonnescapen
 Zupberhejd
 Zwabelstok
 Zagtmoedig
 Zidderen
 Zingende
 Zondares
 Zupzebol
 Zittende

Wy kunnen niet anders denken, of de Woorden die hier van ons dus afzonderlijk worden voor gesteld, zijn zeer bekwaam, om de Jeugd in het Lezen vast te maaken, en daarom zullenwe nog een goed getal van zulk slag van Woorden meer op gaan zoeken, om die ook op de voorgaande wyze van 't A, B, C. de Leerlingen voor te stellen.

Woorden van Vier Letter-greepen.

A.

Ardbezoeger
 Algenoegzaam
 Afgterklappen
 Almagtighepd
 Agt-en-tagtig
 Hardbeblinge
 Armandelen
 Aangenamet
 Aanlofzelen
 Aantinnelijh

B.

Barnihertighepd
 Bencerstigen
 Blymoedelijh
 Boosaardighepd
 Bevallighepd
 Blijzcin-straaen
 Betamelijh
 Binnekeuken
 Bevozberen
 Ballingschappen
 Bwoezigen

Bankeroeten

Bedriegelijh

D.

Dankbaarcheden

Diergelijhe

Doordringende

Dwaangelandp

Driebuldighepd

Duspsternisse

Duzinnighepd

Distel-boomen

Dubbelzinnig

E.

Edelmoedig

Eetgisteren

Eendragtighepd

Ebenredig

Esfgenamen

Eendoudighepd

Eetcrbuplen

Ergernissen

Eiendighepd

Easteroogen

Eet

Cerftellingen
Czellinne

F.

Fabelagtig
Fonteyn-maaker
Tegenwoordig ko-
men my geen andere
te binnen.

G.

Gestadighepd
Genadelijk
Godzalighepd
Genoegelijk
Gulhertighepd
Getrouwelijk
Grootmoedighepd
Gezakkelijk
Genegendhepd
Gupcheleren
Guttemoede
Ghemelte
Glinsterende
Gupterpen

H.

Hardnekkighepd
Hinderlage
Hepmeltike
Hoereren
Hagelbupen
Herders-huyffen
Hobaardighepd
Houtweljkighepd
Hupchelarp
Hunkerende

Hupberighepd

Jager-meester
Ingezouten
Indzingende
Jongelingen
Jaar-rekening
Inlepdinge
Jerusalcm

K.

Kalanderzaad
Keizerinne
Klappercanden
Kloekmoedighepd
Kinderagtig
Kostelijkhed
Krijgs-behoefsteng
Ketel-trommel
Kinder-pokkens
Koopmans-waaren

L.

Lankmoedighepd
Lepelbladen
Ligtvaardighepd
Loterpe
Lanterkanten
Leengoederen
Looshoofdighed
Lupzezabe
Ledikanten
Libbelabben

M.

Danserlijkhepd
Medicijnen

Madadighepd
Moeselijsheden
Mupzenesten
Mannelijshhepd
Medebzoederz
Miskleederen
Moffelschulpen
Murmureren
Mepneedighepd
Moepremaakerz
Muggezisten

N.

Naaldekookersz
Nederighepd
Noodzaakelijz
Neeringlooshepd
Naaukeurighz
Nederdalen
Natuurkunde
Nebelagtig

O.

Ogenzalve
Onderbaanen
Offerhande
Onderzoeken
Ootmoedighepd
Oberdenken
Onderwinden
Overspeelstersz
Ontwiffelbaar
Ostelijher
Omklepende
Overdragen
Ogluflinge

Onsmakelijz
Obertreden
Ontwendinge
Omswagtelen
Ongemeene
Opperhoofden

P.

Padde-stoelen
Pekelhaarlug
Pijnigende
Predikanten
Prikkelende
Pezetien
Pinkster-bloemen
Pillegabe

Kw. en Q.

Kwaadaardighepd
Kwinkheleeren
Kwakerpe
Quartertemper
Quintilliaan
Qualitepten
Quotiferen

R.

Rampzalighepd
Regtveerdighepd
Rommelingen
Rupteragtig
Ribbelingen
Raadgebinge
Redelijshhepd
Rimpelagtig
Rozebloemen
Redeneren

S.

Samaritaan
Schaduwagtig
Standvastighepd
Schemer-abond
Supherdoosje
Schimmelagtig
Schepnheplighepd
Snuptenhoutwer
Schimp-woorden
Stijf hoofdighepd
Steekel-baarzen

T.

Tafel-borden
Tel-konstenaar
Tijdberdzpter
Toekomende
Treur-liederen
Timmer-kosten
Tollenaaren
Tongeschapper
Tande-sloaker

V. en U.

Vaderlessen
Verhondigen
Vpandelijk
Verlekkeren
Volkomelijk
Vrugtbaarheden
Vagebonden
Vermetelhepd
Vijge-plepster
Vijmoedighepd
Verschyltelijk

Dobdetoppen
Driendelshhepd
Hptmergelen
Hplenspiegel
Hptwasfinge
W.

Wandellinge
Wederspanninge
Wendeltrappen
Wonderbaarlijk
Wurmerpe
Waterzootje
Wederroepen
Wideriffie
Woekeragtig
Wispeltuurig
Y.

Ydelstupten
Ylhoofdighepd
Genoeg van dat Nag.
Z.

Zagtmoedighepd
Dit gaat beter
Zegelringen
Zielgeregten
Zometopzer
Zupberheden
Zaligmaaker
Zedelessen
Zondareffen
Zwaarmordighepd
Zomer-heuken
Zorgelooshepd

Dog begeert den Lezer datwe hier² nog eenige Woorden van vijf Letter-greepen zullen by voegen, dewijlwe dog reeds aan 't Werk zijn, dat kan ons niet scheelen. Maar dezelve te stellen op order van 't A, B, C. zo alswe de voorgaande gesteld hebben, zeker dat zou te veel moeytengeven; also wy reeds de Woorden zat zijn, en ons Hoofd al begint te draijen. Wy zullenze dan, om dat 'er dog weynig zijn maar rompslomp door malkander voorstellen, zoze vallen zo vallenze.

Woorden van vijf Letter-greepen.

Agterhouding
 Godherloochenaar
 Begraffenisse
 Egyptenaar
 Pubbelzinnighepd
 Overwateren
 Kinnelakslage
 Ongemakkelijk
 Nachlabakst
 Offerpenningen
 Ollagtighepd
 Ongebruykelijk
 Verontschuldigen
 Pulberizeren
 Veplygmaakinge
 Verongelijken
 Waarzegginge
 Omstandigheden

Gebangenisse
 Menigvuldighepd
 Centwigtduurende
 Goedertlerendhepd
 Regtbeerdigmaaking
 Ongezegdehepd
 Onberanderlijk
 Wispeltuurighepd
 Onderdanighepd
 Admiralliept
 Betamelijkhepd
 Verwaardigheden
 Ismaëlitien
 Hoodzaakelijkhepd
 Vermenigvuldigt
 Wedergeboorte
 Zaligmaakende
 Veranderinge.

DERDE AFDEELING.

Waar in verscheyde Ambagten, Vogel-
den, Visschen en meet andere dingen
worden genoemd.

De Ambagts-lieden zijn.

Boekdrukkers	Zerpzieders	Bussmaakers
Boekbinders	Schilders	Bzillemaakers
Boekverkopers	Zadelmaakers	Straatmaakers
Bakkers	Schippers	Slagters
Brouwers	Lepdekkers	Toutoslagers
Kistmaakers	Winkeliers	Radmaakers
Goudsmeden	Tinnegieters	Plaatshyers
Zilver snids	Herbergiers	Koper slagets
Diamantsniders	Schoenlappers	Papiermaakers
Steenlappers	Webers	Knopmaakers
Glasblazers	Metzelaars	Doordrapers
Apothekers	Boedemaakers	Molenaars
Schijfwerkers	Wieldrapers	Houzebyders
Timmerlieden	Landmeeters	Lakemeeters
Beeldhouwers	Vernuftelinge	Koornmeeters
Goudslagers	Messmaakers	Speldmaakers
Figuurshyers	Groffsnids	Pottbakkers
Muntmeesters	Naaldmaakers	Lohmaakers
Zeplesmaakers	Ketelaars	Kuppers
Schermmesters	Kleermaakers	Scharenlappers
Schypbers	Geelgeters	Lompentramers
Hoveniers	Wandmaakers	
Schoenmaakers	Disschers	

Naamen van verscheyde Vogelen.

Strupsvogel	Itwakkel	Leutoerik
Phoenix	Smalutwe	Karnarp-bogel
Arend	Lupster	Paradys-bogel
Habik	Dupf	Rotgang
Koekoek	Meuto	Dalk
Krap	Kalkoen	Bontekrap
Kabe	Nagtegaal	Snip
Exter	Bink	Goudbink
Hpl	Mos of	Kwikscert
Spegt	Muffche	Lijster
Daauwe	Belikaan	Kiest
Haan	Papegan	Parik
Hen	Dijfelbink	Kemphaan
Gans	Repper	Goedbojsjen
Kraan	Kroppogel	Koddenaar
Oebeaar	Korhoen	Kaaf
Zwaan	Winter-konink	Geelbink.

Naamen van verscheyde Vier-voetige Dieren.

Olifant	Buffel	Wolff	Beber
Kameel	Stier	Bok	Otter
Eenhoorn	Os	Geit	Dog
Paard	Koe	Steenbok	Haas
Ezel	Kalf	Barken	Konijn
Hart	Leuto	Ham	Cher
Hinde	Enger	Schaap	Egel
Bee	Lupaard	Hond	Wier-barken
Land	Ber	Kat	Wap

Deerhat
Mupp

Rot
Mol

Crohedil
Padde

Kribboz
Hengst.

Naamen van veelderley Visschen:

Walvis
Zee-kalf
Zee-hond
Zee-haan
Stokvis
Haaring
Bjupnbis
Kreeft
Steur
Kabeljau
Schelvis

Dalm
Dnoek
Elst
Bot
Schol
Karper
Brazem
Baars
Carbot
Tonge
Zeele

Spieting
Boorn
Fog
Garnaal
Hal
Krab
Esling
Gunte
Post
Maoffelen
Oesters.

Verscheyde zoorten van Geld.

Kroonen
Goude-Leentden
Rosnobels
Angelotten
Dukaten
Pistoletten
Dukatons
Dyleguldens
Rijksdaalders

Daalders
Goud-guldens
Halbe-Rijks-
daalders
Guldens
Rijks-oozen
Schellingen
Zeste-halven
Realen

Halbe-schellingen
Stooters
Dubbelstjes
Stupvers
Grooten
Doztjes
Dupten
Denningen
Mijten.

Veelderley Boomen en Aard-vrugten.

Kerffen
Krischen

Appelen
Preten

Bjupinen
Dooten

Kaastanien	Stadys	Spizkogen
Dygen	Wijyn	Kooh
Dispelen	Bete	Cupn-boonen
Perziken	Lattik	Baayen
Dyngen	Karbel	Doortelen
Doerbezien	Petercelp	Kool
Wardbezien	Kwee-appelen	Komkommerz.

Den Timmerman Werkt in

Eken	Doplen-hout	Dyge-boomen
Bouken	Appel-boomen	Dispel-boomen
Berken	Deere-boomen	Dier-boomen
Efchen	Dyupn-boomen	Palm-boomen
Elzen	Kerffe-boomen	Note-boomen
Willigen	Klater-boomen	Hazelaar en meer
Ypen	Dupl-boomen	andere.

Het Werk van den Huysman bestaat in

Zaapen	Houtwen	Scoopen
Maapen	Bouwen	Parten
Dozschet	Eggen	Spden
Wannen	Schuppen	Daaren
Doeren	Spaden	Loopen
Westen	Hoopen	Drauen.

De Naame der Zeven Vrye Konsten.

Grammatica / Dialectica / Historica / Musica /
Arithmetica / Geometria / Astronomia.

De Zeven Dagen der Weeke.

Zondag / Maandag / Dingsdag / Woensdag /
Donderdag / Vrydag / Zaterdag.

De Zeven Planeteen.

Saturnus / Jupiter / Mars / Sol / Venus /
Mercurius / Luna.

De Zeven Metaalen.

Goud / Zilver / Koper / Yzer / Tin / Lood /
Kwikk-zilver.

De Vier Getyden des Jaars.

De Leete / Zomer / Herft / Winter.

Naamen der Vier Evangelisten.

Mattheus / Marcus / Lucas / Johannes.

De Vier Winden der Wereld.

Oost / West / Suid / Noord.

De Vier Deelen der Wereld.

Europa / Azia / Africa / America.

De Twaalf Maanden des Jaars.

Januarius
 Februarius
 Martius
 Aprilus

Majus
 Junius
 Julius
 Augustus

September
 October
 November
 December.

De Twaalf Teekenen van den Zodiak.

Arius
 Taurus
 Gemini
 Cancer

Leo
 Virgo
 Libra
 Scorpia

Sagittarius
 Capricornus
 Aquarius
 Pisces.

VIERDE AFDEELING.

Behelzende verscheyden zo gemeene als ongemeene Mans en Vrouwen Naamen, die in de Spel Lees en Schrijf-konst, van een zeer groot en nuttig gebruyk zijn.

Adam / Abraham / Adriaan / Ambrosius /
 Aristoteles / Alexander / Aurelius / A-
 suerius / Achilles / Artaxerxes / Adolphus /
 Antonius / Ammon / Amos / Athanasius /
 Alphonzus / Agrippa / Abigail / Adriaan-
 tje / Agatje / Aaltje / Agneet / Annetje /
 Aida.

Barholomeus / Balthazer / Benedictus / Bernar-
 dus / Bonaventura / Bartoldus / Benjamin /
 Bricus / Barent / Baruch / Bozchardus / Boe-
 tius / Berengarius / Baal / Barteld / Boas / Barna-
 bas / Barbera / Beatrijs / Barentje / Barta / Bella.

Carolus / Cicero / Claudianus / Chyzostomus /
 Cyprianus / Cornelius / Cleophas / Chyzista-
 nus / Cain / Casparus / Cephaz / Coenradus /
 Cirillus / Chyzpianus / Catrina / Cecilia / Chyz-
 stina / Clasina / Clarica / Cleopatria / Cornelia /
 Cuniera.

Daniel / David / Dathan / Diederik / Diogenes /
 Demosthenes / Dionisius / Darius / Diocletia-
 nus / Demetrius / Didimus / Delcourt / Dzusus /
 Douwe / Debora / Diewertje / Dirkje / Dorothea /
 Djeffe / Diana / Della / Duzilla.

Esbartus / Emanuël / Engelbert / Ernestus / E-
 berhardus / Euzebius / Elias / Ezechiel / Eber-
 toijn / Ellert / Erasmus / Ephraim / Eleazar / Es-
 dras / Elahim / Ezau / Ezechias / Elam / Elimas /
 Ellazap / Eneas / Epaphru / Epaphroditus / Epic-
 tetus / Entichus / Elizabet / Eva / Evertsen / E-
 merentia / Ester / Engeltjen.

Fabius / Franciscus / Fredericus / Ferdinandus /
 Festus / Felix / Fortimantus / Floris / Faustus /
 Pephe / Francina / Flora / Frederica / Fabiana.

Gabriel / Gerret of Gerhardus / Gijsbartus / Gre-
 gorius / Gills / Gerbrand / Goozen / Gozetw-
 nus / Gobert / Gijsbert / Gustavius / Gidion / Ga-
 briel / Gemalkel / Gerzon / Gollat / Gargjen / Geer-
 trupt / Gezpna / Gietjen / Giertjen.

Hans /

Harmen / Hendrick of Henricus / Hector /
 Hercules / Haman / Stronius / Hugo / Wille-
 brand / Hubertus / Holopharnus / Horatius / Hpla-
 rius / Haggai / Hanog / Hiskias / Hozeas / Hero-
 des / Hymeneus / Hadewig / Hildegond / Helena /
 Hesther / Heptjen / Hendrina / Hubertjen / Herodias.

Iacobus / Ioannes / Iazon / Jasper / Jells / Je-
 remias / Jesus / Job / Joost / Josephus / Isaac /
 Julius / Justinus / Isaac / Isocrates / Isidorus /
 Iakus / Jambres / Iechonias / Jezaias / Jesse /
 Jozua / Jephtha / Jonas / Junius / Justus / Judas /
 Jabel / Japhet / Jochani / Jchu / Jerobeam / Je-
 tro / Jobab / Joël / Joadab / Jonadab / Jonathan /
 Jozaphat / Jshozeth / Jnda / Ismaël / Jubal / Jsa-
 fchar / Jacoimna / Izabella / Judith / Jooste.

Karel / Kerst / Koenraad / Keesje / Klaas / Kristi-
 aan / Kasper / Kenan / Kahat / Kadmus / Ke-
 muël / Korah / Klaasje / Kunne / Klara / Ketura.

Lambert of Lambertus / Lucas / Laurentius /
 Leonardus / Lieuwe / Lodewijk / Livius /
 Lactantius / Lebuinus / Lubbert / Laban / La-
 mech / Lemuël / Libni / Lpzanias / Lqth / Lpda /
 Leonora / Elizabeth / Lea.

Mattheus / Marcus / Maximiliaan / Marten /
 Melchior / Meeus / Michiel / Metis / Men-
 zo / Mauritius / Melchizedek / Metridatus /
 Mardachai / Mephsozet / Moses / Malchus /
 Matthias / Mazon / Manassis / Mahalaleël /
 Malchias / Merari / Methusalem / Median /
 Moab / Magtelt / Margareta / Maria / Mar-
 ta / Magdalena / Maaphe.

Nabel / Naboth / Nathan / Nero / Nestor /
 Nicolaus / Nicodermus / Nebucadnezar Neph-
 tumus / Nathanaël / Nebuchodonozor / Narcissus /
 Nehemius / Nathan / Noach / Nadab / Nimrod /
 Nahum / Nebajoth / Naaman / Neeltjen / Niesjen

Octavianus / Olimpias / Onezimus / Olibier / O-
 neziphorus / Otto / Origenes / Obatjoth / Obed /
 Onam / Oram / Ochmiël / Onias / Olimpas / Octavia.

Paulus / Pieter / Petrus / Philippus / Pontius /
 Pilatus / Pantagruël / Ptolomeus / Plutar-
 chus / Pitagorus / Pharao / Pekahia / Pinehas /
 Peblcius / Palthiel / Peleg / Pildas / Piriam / Po-
 tiphar / Potiphara / Philemon / Prochorus / Phigel-
 lus / Philegon / Philogus / Paulijntje / Petronella.

Quintilianus / Qurijn / Quintus.

Raphaël / Repnier / Robbert / Roeland / Rudol-
 phus / Rombout / Roelof / Rutger / Romke /
 Richard / Rabzahe / Rehabeam / Ruben / Rabzaris /
 Rechab / Rehuël / Ramalia / Resu / Rodokus / Ra-
 chel / Regina / Rebecca / Reintjen / Roeloffen.

Salomon / Samzon / Sebastiaan / Samuël /
 Spmon / Socrates / Silvester / Sedechias /
 Scheba / Saul / Sanherib / Saphan / Silas / Sta-
 tius / Sozipater / Stephanus / Sacharias / Sala-
 manasser / Schul / Seleucus / Sergius / Serubabel /
 Sechem / Silvanus / Semel / Szaki / Siffera /
 Sara / Steyntjen / Suzanna / Saartjen.

T Titus / Carquinius / Theodorus / Teunis /
 Tibertus / Titus / Timothens / Thomas /
 Theophilactus / Tertullianus / Theophrastus /
 Tantalus / Tubal / Tobias / Tziphon / Theudas /
 Tigrath / Tertullus / Tichicus / Tamar / Tryptse /
 Tannele / Teuntje / Tryptje.

V Valentijn / Virgilius / Valerius / Vespasianus /
 Verik / Arias / Arzinus / Vza / Vziel / V-
 rik / Ubal / Urbanus.

W Arnerus / Wynant / Walraven / Willem /
 Watze / Wolter / Willempna / Wendeltje /
 Waldamina / Wijffe.

X Antus / Xenophon / Xenocrates / Faberus /
 Xerxes / Xantippe.

Y Meneus / Yezband / Ype / Yda / Yske.

Z Ebedeus / Zacharis / Zenas / Zilpa / Zelapheads.

V Y F D E A F D E E L I N G.

Waar in gehandeld word van de Schrijf-
 konst in 't gemeen: mitsgaders hoe men een
 Penne wel zal snyden, houden en voeren.

I Adien men vlieg / sierlijk en na de konst wil Schryf-
 ten / is booz eerst van nooden dat men hebben be-
 kwame middelen die daar toe konnen dienen; na-
 melijk goed wit Papier / dat wel gelijmd is; goede
 zwarte Inkt / en boven al een goede Pen; want die
 geen Penne na zijn Hand heeft / zelden zal hy na zijn
 wille kunnen Schryven.

Om

ook de Letteren eben hoog / dat is; ondet en boben
gelijk / en zo net gereguleerd moeten zijn / als of ze
nevens een Links gezet warden.

Maar boven al moet men dit in acht nemen / na-
melijk / dat men om blug te Schryven / de Lette-
ren niet een helder sijn trekje aan malkanderen bin-
de / en derhalven de Penne in 't Schryven / geene
zintz op ligten / bobz dat het geheele Woord / hoe
lang het ook zo geschreven is; ten ware men doog
de omgheaalde (#) of iets anders daar in beket werd /
als dan moet men de Penne zo netjes daat weer aant
weeten te voegen / dat men niet kan zien datze op-
geligt is.

Dogtans gaat dit zo verre niet dat men ook de
Woorden aan malkanderen bind / want dat zou te
ondubdelijk voor den Lezer zijn. Tusschen pder
Woord behoorde dan zo veel wit te blyven / dat 'er
een ( ) of ten hoogsten een (m) kan staan.

Wangande de Regels / hoe verre die van malkan-
deren moeten staan / daar aan heeft men zig te schik-
ken na de aard van 't Schryft / dat men begeerd te
Schryven; want na dat de Letteren groot / kleyn /
of niet veel trekken door blygten zijn / daar na moe-
ten ook de Regels dicht of verre gezet worden / dog
niet die bepalinge / datze alle eben verre van mal-
kanderen staan. Maakt ook twee Regels voor en
agter gelijk / en eben lang; vermits dat mede tot
cleraad van het Geschryft kan dienen.

't Is prijstijf en in de beste Schoulen ook gebuy-
delijk / dat men de Jeugd een Groot en Vette Let-
ter laat Schryven; dewijl men daar in de mis-
maaktigheden best kan zien; en veel beter van Groot
tot kleyn / als van kleyn tot Groot kan over-
gaan.

Van de Schrijf-konst in 't bezonder.

Wat de Schrijf-konst in 't bezonder aan gaat / het is zeker / dat die beter met de Hand / als met de Mond kan geleerd worden ; en daarom zullen wy maar met wepnig Woorden zeggen / 't gene wy oordeelen dat hier meest te passe komt.

Onder veele en verscheyden Handen / is 'er geen van zo groote gebruik / als de *Italiaansche*, want dat is een Hand die sierlijk staat / die wel bloeyd / en die in alle Landen gemakkelijck kan gelezen worden.

Meest alle de *Italiaansche* Letteren / nemen hun gedaante van een Ovaal of Ey-rond , derhalven moet men de (o) die Ovaals-wyze getrokken word / wel leeren maaken.

De c, waar upt de o. o, en meer andere Letteren worden gemaakt / begint men van boven met een kleyn net kladdetje / trekkende voordig haar Lighaam van boven na beneden / als of men een o, wilde Scheyven.

De m, en n, zijn twee Letters die grootcieraad aan de Schriften geven / indienze wel gemaakt zijn ; 't is dieswegen nodig / dat men haare Beentsjes glad / schuyng / eben dik / eben lang / en bove met ronde hoekjes / gelijke verre van malkander zette.

De b, d, h, k, en l, zijn Letters / daar van de Leden boven upt spelen ; deze maakit men de een omtrent als de andere / namelijk eben dik / eben lang / en daar het bezonder op aan komt / eben schuyng / niet heel mager / en vooz al boven niet spits / maar met ronde Hoofjes ; zommige maaken dezen Leden open / andere toe / het welk wy al eens agten te zijn / zoze maar wel gemaakt worden.

De f en f, zijn gehoofde en gesteerte Letters
men

men moet die niet heel / maar een wepnig gebogen / onder en boven by na eben vertc upt de Regels lasten schieten; en dooz streepen de f met een fijn streepse / zodanig van hoogte dat het met het bobense van de Ughaamen der neven-staande Letteren gelijke is; maar booz al niet hooger.

Als 'er twee f, twee s, of ff, naast malkander komen / dooz streept men die beyde met een streep / dog niet eer dan het Woord geschreven is om de oplichtinge der Penne te schutwen.

Een s, maakt men de helfte langer als een i, boven de s, behoeft men geen tecken te zetten: om datze zonder tecken wel kan gehend worden. Dat agtenwe hier van genoeg te zijn dewijs 't dog onmogelijke is de Schryf-konst / aan pinand booz Woorden te leeren.

ZESDE AFDEELING.

Waar in gehandeld word van de Teekens der onderscheydinge en bestiptheden der Redenen, die der in 't Lezen en Schryven moeten onderhouden worden.

Let ons nu ook iets zeggen wegens het onderwijs van de Teekens der onderscheydingen en Stipjes / die in onze Nederlandze-druk en Schryften gebruykt worden / want zo men niet en niet verstand wil Lezen / moet men upt aanmerking van de Teekens der onderscheydingen noodzakelijke weten / waar men in 't Lezen moet op houden of rusten / om den zin des te beter te verstaan; of anders is al ons Lezen duyster en verwerd. Men /

Van de Schrijf-konst in 't bezonder.

Wat de Schrijf-konst in 't bezonder aan gaat / het is zeker / dat die beter met de Hand / als met de Mond kan geleerd worden ; en daarom zullen wy maar met wepnig Woorden zeggen / 't geene wy oordeelen dat hier meest te passe komt.

Onder veele en verscheyden Handen / is 'er geen van zo groote gebruik / als de *Italiaansche*, want dat is een Hand die cierlijk staat / die wel bloeyd / en die in alle Landen gemakkelijck kan gelezen worden.

Meest alle de *Italiaansche* Letteren / nemen hun gedaante van een Ovaal of Ey-rond , derhalven moet men de (o) die Ovaals-wyze getrokken word / wel leeren maaken.

De c, waar upt de o, o, en meer andere Letteren worden gemaakt / begint men van boven met een kleyn net kladdetje / trekkende voorts haar Ligghaam van boven na beneden / als of men een o, wilde Scheyven.

De m, en n, zijn twee Letters die groote cieraad aan de Schriften geven / indienze wel gemaakt zijn ; 't is dieswegen nodig / dat men haare Weentsjes glad / schuyng / eben dik / eben lang / en bove met ronde hoekjes / gelijke berre van malkander zette.

De b, d, b, k, en l, zijn Letters / daar van de Leden boven upt spelen ; deze maakt men de een omtrent als de andere / namelijk eben dik / eben lang / en daar het bezonder op aan komt / eben schuyng / niet heel mager / en vooz al boven niet spits / maar met ronde Hoofjes ; zommige maaken dezen Leden open / andere toe / het welk wy al eens agten te zijn / zoze maar wel gemaakt worden.

De f en f, zijn gehoofde en gesteerte Letters
men

men moet die niet heel / maar een wepnig gebogen / onder en boven by na eben verre upt de Riegels laten schieten; en doozstreepen de f met een fijn streepje / zodanig van hoogte dat het met het bovensie van de Ughaamen der neven-staande Letteren gelijk is; maar booz al niet hooger.

Als 'er twee f, twee ii, of ff, naast malkander komen / dooz streept men die beyde met een streep / dog niet eer dan het Woord geschryven is om de oplichtinge der Penne te schutten.

Een s, maakt men de helfte langer als een i, boven de u, behoeft men geen tecken te zetten: om datze zonder tecken wel kan gehend worden. Dat agtenwe hier van genoeg te zijn dewijl 't dog onmogelijk is de Schryf-konst / aan niemand dooz Woorden te leeren.

ZESDE AFDEELING.

Waar in gehandeld word van de Teekens der onderscheydinge en bestiptheden der Redener, die der in 't Lezen en Schryven moeten onderhouden worden.

Let ons nu ook iets zeggen wegens het onderwijs van de Teekens der onderscheydingen en Stipjes / die in onze Nederlandze-druk en Schryften gebruykt worden / want zo men niet en niet verstand wil Lezen / moet men upt aammerking van de Teekens der onderscheydingen noodzakelijk weeten / waar men in 't Lezen moet op houden of rusten / om den zin des te beter te verstaan; of anders is al ons Lezen duyster en verwerd. Men / moet

moet dan eerst wel vast kunnen Lezen / eer men de
kracht dezer Teekens kan begrijpen : maar in 't
Schryven moet men die voornamentlyk weten te
maaken en te verstaan; want indien men een Bylef /
of iets anders Schryft zonder de Teekens der on-
derscheydingen daar behooflyk in te voegen / kan
niemand van onze mening volkomen zeker zyn.

De Teekens der onderscheydinge zijn
dan deze.

1. (,) Comma, Streepje / of Scheyd-teeken.
  2. (;) Punct-Comma, of Half Lid-teeken.
  3. (:) Duo-Puncta, of Lid-teeken.
  4. (.) Punct, of Sluyt teeken.
  5. (?) Interrogatio, of Vraag-teeken.
  6. (!) Admiratio, of Verwonderings-teeken.
  7. ( ) Parenthesis, of Tusschen Instellings-teeken.
  8. (-) Copulatio, of Samen-knoopinge.
  9. (-) Divisio, of Af-byeekings-teeken.
  10. (') Apostrophus, of Teeken van wegneminge.
11. Van 't Streepje, of Scheyd-teeken (,)

Dit Teeken word by de Byleken *Comma*, en by
de Latijnen *Virgula*, genaamd / zyn gedaante
is in de Bylekze en Latijnze-Druk aldus (,) Maar
in de Hoog en Nederduytze Schryften / is 't een
regt schuyng Streepje / als hier (/) Met dit Te-
ken worden onderscheyden alle Woorden / Naame /
Spreekten en volkomene Redenen. En over-al
daar dit Teeken staat / moet men in 't Lezen een
kleyn wepnig ruste / en den Adem wat verhaalen;
als by voorbeeld: den Heyligen Job had veel Kinde-
ren, veel Rijkdommen, veel Ossen, veel Koeyen,
veel Schapen, en veel Kalveren.

2. Van

2. Van de Punct-comma, of Semi-colon;
in Duyts half Lid-teeken genaamd. (;)

Dit halve Lid-teeken word gezet agter een eerste tweede / of derde deel van een Rede: die te zamen een volkomen Zin uyt maaken; by voorbeeld: De Kalk een Steen is gekogt, de Metzelaars en Handlangers zijn aan-genomen, de Timmerlieden zijn gehoord, en alzo is alles besteld, dat tot den opbouw van het Huys vereyft word. Ook seld men dit Teeken gemeenlijk als 'er het Woordteken want, dewijl, derhalven, of diergelijke agter volgt; want die Woorden dienen tot nader bewijs en Reden-gebinde van 't geen te booren is gezegt. En alwaar men dit half Lid-teeken Gedrukt of Geschreyden vind / moet men rusten / en de Adem de helst langer verhaalen als by de Comma.

3. Van de dubbelde Stip, of 't Lid-teeken. (:)

De dubbelde Stip / of het Lidteeken word gesteld agter een Lid of vast gedeelte van een Rede / dat op zig zelf een Zin heeft / en kan worden verstaan: dog daar men egter nog iets kan byvoegen / dat mede diend tot verklaringe van 't voorgaande; om alzo dan de volkomen Zin te besluypen; by voorbeeld: Een goede gelegendheyd moet men niet laten voorby gaan; want wy weeten niet of ons die weer zal ontmoeten,

4. Van de Punct, of Sluyt-teeken. (.)

Dit Sluyt-teeken word gesteld agter een Rede / die ten eynde is / en dat 'er niet meer hoeft op te volgen om een Rede te maaken; als by voorbeeld: Godt liet de Kinderen Israëls droog-voets gaan door de Roode Zee: maar Pharao met zijn Volk, Verdronken alle daar in.

5. Van 't Vraag-teeken (?)

Dit Teeken moet men altijd stellen agter een Vragende Rede / dat is / als men Schryvende iets vraagt / by voorbeeld: Wie is de Man die lust heeft ten leven? die Dagen lief heeft, om het goede te zien? Psalm 34: 13.

6. Van het Teeken der Verwonderinge ofte Verbaastheid (!)

Dit Teeken moet altijd worden gesteld / als men in 't Schryben een Reden voor heeft van Verwonderinge, Verbaastheyd, of Verschrikkinge: of als men eenige beklagte doet / gelijk by voorbeeld / o Ongelukkige! Ach was 'er nog hulpe voor u! maar helaas! het is nu te ver gekomen!

7. Van 't Tusschen-Instellings-teeken. ( )

Dit Tusschen-Instellings-teeken word gebuykt daer men iets tusschen een Reden wil in brengen / dat (om zo te spreken /) als van ter zeyden / gewoopen word om de zaak dies te klaarder te doen verstaan / ('t welk men / zonder den zinn te krenken daer ook kan uyt laten /) en word gesteld met twee halve Maandjes / waar van 't eerste halve Maandje gezet word in 't begin van 't geene men tusschen in stelt / en het ander in 't eynde of agter aan / en word geteekend aldus ( ) : by voorbeeld: Gen. 49: 10. De Schepter, (dat is / de Koninklijke Regeeringe /) en zal van Juda; (dat is / de Stamme Juda /) niet wijken, nog de Wet-gever, (dat is / het Joodsche Sanyhedzin /) van tusschen zijne Voeten, tot dat de Silo; (dat is) Christus den Dreyde-voest) komt,

8. Zamen-knoping-teeken. (=)

Dit Teeken word gebuypt / als men twee te zamen gestelde Woorden aan malkanderen wil binden / het welk geschied op deze wijze ; School-meester, Inkt-koker, Schrijf-penne, Grof-smit, en meer andere. Nog veel Schryvers zijn van gevoelen / dat dit juist niet volstrekt noodzakelyk is / om dat die Woorden zonder dit Teeken wel konnen gelezen worden.

9. Van het Teeken der Verdellinge (=)

Dit Teeken beduyd een verdellinge der Woorden / die upt meer als een Letter-greep bestaan en dat Teeken moet men gebuypten als men op het eynde der Regel in 't Schryven een Woord van malkanderen moet deelen ; vermits de Regel te kort bald om het geheele Woord daar te zetten / scheidende dan het Woord in deelen / seld men als dan na het laatste Geschreven-deel / het Teeken, (= of -)

*Kort Taal-berigt , 't welk wy hier tot een
Toe-gift zullen by voegen.*

OM nu ook nog een Woord oft twee van de zaak en Spraak zelve te spreken, zo weetet, dat het een groote volmaaktheid en cieraad van een Taal is ; dat haare Woorden wel geschikt en onderscheyden worden ; want of schoon het Spreek-woord is, het welke zegt :

*Gervoeld met hen , die 's Hoofd om Wetenschappen breeken,
Maar voegt uw' Spraak en Taal na dat de Luyden spreken.*

En wederom.

*De Spraak die valt en rijst, die Spraak die komt en gaat,
En hangt heel aan 's gebruyks in miens geweld z'y staat.*

Wy meenen egter aan 't gemeen gebruik zo kragtig niet verbonden te zijn, of wy moeten met reden en bescheyd in dit geval, alles te voorscheyn brengen, dat tot meerder gemak, en cieraad dienen kan. De over-een-stemminge der Geleerden, is de regte gewoonte in het spreken. En in dezen Regel hebben wy de volgende Woorden onderscheydentlijk aangemerkt.

Dy, dijn en *du*, zijn verouderde Duytsche Woorden, dewelken om datze een hard en onaangenaam geluyd hebben en niet meer worden gebruykt; dan alleen in toorn en gekijf: zeggende, *du Bengel, du Booswigt, du Verrader, dijn Sebelstukken, Dat dy de Boud sta*, enz.

Doe, cum, is een by-woord, en beduyd als, *doe Augustus Rooms-Keyzer was, is Christus geboren*. Maar om onderscheyd te hebben tusschen het Werkwoord *doen, facere, ik doe, ik maake*, zo gebruyken wy liever het Woord *toen*. Zeggende, *Toen Augustus Rooms-Keyzer was is Christus Geboren*.

Dog, sed, entog, sedes, geven niet hetzelve te kennen. *Dog*, geeft reden in 't vervolg van een verhaal, en is zo veel als *maar*. Het word zo wel gezeyd, *Dog* 't gaat niet vast. *Tog*, is een Smeek-woord, *Doe het tog*; of ook wel een bevestinge, *ja tog, 't is tog zo, als ik zegge*.

Die en *de*, zijn twee Woorden van onderscheyden gebruyk en beteekenis. Maar zo wanneer, en in wat gelegendheyd men *de* of *die* moeten zetten, daar in word van veele Schryvers, groffelijk gedwaald; want ze Schryven zomtyds, *die Koning, die Heeren, die Legers*, enz. Schoon zy in 't voorgaande niet eens gewag hebben gemaakt, nog van *Koning*, nog van *Heeren*, nog van *Legers*; derhalve behoordenze dan te Schry-

Schryven, *de Koning, de Heeren, de Legers, enz.* Het Woord *die*, moet alleenlik dan geichreven worden, namelijk, als 'er *dezelve*, of *dezelve*, of *zodanige*; in delfs-plaats kan worden gezet, behoudens een goeden zin.

Hem en *zig*, hebben een merkelyk onderscheyd hoewel daar in 't spreekken weynig op word gelet, Hy heeft *zig* bekeerd, moet men zeggen; en niet hy heeft *hem* bekeerd; Want *zig* te bekeeren, is *zig zelve* bekeeren; maar *hem* te bekeeren, is *een ander* bekeeren.

Het verschil tusschen *hem* en *hen*, moet ook in agt genomen worden. *Hem*, word van een Man in 't Eenvoud gebruykt. *Hen*, in 't Meervoud.

Hen en *hun*, hebben een onderscheyden gebruyk, *hen* is een *Substantivum*, en geeft het Meervoud der Mannelijke Persoonen, te kennen, Hy zeyde tot *hen*, dat is, *hen Lieden*, maar *hun* is een *Adjectivum*, en dat moet gebruykt worden als men van hunne *Goederen, Daaden, of Hobbelykboden* spreekt. Het *zijn* *hunne* *Huyzen, Werken, Bekwaamboden*, enz.

Kennen, *noscere*, en kunnen, *posse*, ik *kan*, en ik *ken*, zijn van zeer groot onderscheyd, gelijk wy alle weeten; dog worden in *Holland* van 't gemeene Volk onbedagtelyk door malkanderen gebruykt.

Leggen, *ponere*, en liggen, *facere*, zijn na 't gevoelen van zommige, ook van verscheyden betekenis en gebruyk. Zo zeyd men iets van zijne plaats *leggen*, en anders op zijn Bedde *liggen*, verflagen *liggen*, enz.

Niet, *non*, Niets *nihil*, Niet, lochend de daad van een zaak, als *het is niet waar*, of *ik heb dat niet ontfangen*. Niets, ontkend de zaak zelfs, geheel en al, *ik heb niets ontfangen*.

Ouyt en *veyt*, spreekken van de *Voorgaanden* teyd;

immeritice en *nimmeritice*, van den *Toekomenden*; maar dit onderscheyd is niet zakelijk, en gaat ook niet vast.

Rede of *redensch*, beteekend zomtijds een *verhaal*, *oratio*, zomtijds een bewijs, *ratio*, hy heeft klare en kechtige *redenen*, zomtijds de *waarheid* of *Wysbegieris*: *Die Man tragt na de rede te leven.*

Tegen, *obviam*, beduyd een ontmoetinge. *Hy komt my tegen.* Tegens, *contra*, betekend Vyandschap. *Hy is tegens my.*

Jegens, *ergo*, drukt Vriendschap uyt. *Hy is jegens my wel gezind.* Tot en te, kan men ook de meestentijd onderscheydentlijk gebruyken. *Tot*, gebruykt men om de beweginge na een plaats af te beelden: *Hy reyst van Stad tot Stad.* *Te*, om een ruste uyt te drukken, *Hy woond te Amsterdam.*

U en uw' zijn van verscheyden gebruyk en beteekeenis, 't welk noodzakelijk in de *Spelling* moet waargenomen worden, want *u*, ziet op de Perfoonen daarmede aanschrijft, *Ik zegge u*, maar *uw'* heeft zijn opzigt tot hunne Goederen en Daaden, *uw' Handen*, *uw' Koopmanschap*. Hier is het zelfde onderscheyd, dat tuschen *hen* en *hun* is aangewezen.

Zulke, en diergelijke aanmerkingen zijn 'er meer, die wy misschien in de volgende Drukken wat nader bedenken, en breeder uyt geven zullen.

Dog eer wy hier van afscheyden, willenwe de naaukeurige Lezers nog aan wyzen, dat 'er veele Woorden zijn, die wel eene klank en uyt spraak hebben, maar nogtans van verscheyde beteekeenis zijn, en dat deze dieshalven door de *Spelling* alleen van malkanderen moeten onderscheyden worden. By voorbeeld, *hair*, *comu*, *haar*, *illa*, *heir*, *Exer-*

tius, Heer, *Dominus*, Meier, *Lacens*, meer, *plus*,
 Beier, *Apo*, Beer, *Verras*, End, *Anas*, en ofende *es*,
 Eynde, *finis*, Vier, *Quasnor*, Vuur, *Ignis*, Hert,
Cor, Hart, *Cervus*, Hard, *Durum*, en zulke op-
 merkingen zijn 'er veel, zonder nogtans dat de *voeten*
 of *Rijmers* daar aan gebonden zijn, als het anders in
 den Rijm te passe komt.

ZEVENDE AFDEELING.

Daar in verscheyden Latynse en Franse
 Bastard-woorden worden verklaard,
 op order van het A, B, C.

A.

A Bandonneren, Verlaten / laten baaren.
 Accent, Woord-klank / klank-teecken.
 Adjunct, Bygeboegd / mede-gezel / aankleef.
 Affectie, Marstogt / aandoening / genegendhepd.
 Ageren, Doen / bedryven / handelen.
 Allegeren, By-bryngen / aan-trekken / voorthaalen.
 Amoreus, Liefhebbende / Verliefd.
 Animeren, Wanmoedigen / moed-geven.
 Apart, Bezonder / afzonderlyk / verdeeld.
 Argument, Bewijs / Bewijs-reden / Strijd-reden.
 Assureren, Verdedigen / bevestigen / berzeketen.
 Attent, Wandagtig / aanmerkende / oplettend.
 Autoriteit, Gezag / Wanzenlykhepd.
 Avancement, Byzderling / bebyzdering.
 Abrevieren, Verkorten / in trekken.
 Accepteren, Aan-nemen / aan-baarden.
 Admirabel, Wonderbaar / uytsteekende.
 Affronteren, Verongelyken / verkorten.
 Agreabel, Behaaglyk / aangenaam.

Alliantie, Verbond / Bond-genoedſchap.
 Ampel, Wijd / breed / ruim.
 Annex, Aangehegt / bygeboegt.
 Apologie, Verantwoording / Verweerſchriſt.
 Arreſteren, Beſlupten / beſlaan / vaſt ſtellen.
 Assignatie, Aanwijzing / overwijzing / bewijs.
 Atteſtatie, Getuigſchriſt / Getuiguiſ.
 Autentyk, Geloofwaardig / eegen-geloofwaardig.
 Avantage, Voordeel / de beſte kans.
 Abominabel, Gruwelyk / verſoeplyk.
 Accès, Toegang / afgang.
 Admitteren, Toeſtaan / toelaten.
 Alteratie, Verandering / onſteldeheid.
 Anteceſſeur, Voorzaat / Voorganger.
 Apoftil, Beſchepd / ſtandtekening / afvaardiging.
 Aſiſteren, Byſtaan / raad-geven / verſterken.
 Attrappelen, Betrappen / agter-haalen.
 Abondant, Overvloedig / veel.
 Accomoderen, Voegen / toe-paſſen / gerletten.
 Adreſſeren, Schikken / beſtellen / verhoegen.
 Apparent, Oogſchynlyk / ſchepbaarlyk.
 Absent, Af-wezende / af-wezig.
 Accorderen, Verdragen / over-een-komen.
 Advenant, Overeen-komſt / by-gevolg.
 Apart, Afgezonderd / afgedeeld.
 Absoluit, Onbepaald / volſtrekt.
 Accuraat, Naukeurig / wel-geshikt.
 Advys, Goed-dinken / berigt / waarfchouwing.

B.

B Agacie, Aeng-tuig / Gepakt.
 Befaat, Vermaard / berigt.
 Bibliotheek, Boek-kamer / Boekſchat / Boekzaal.
 Blameren, Naamſchenden / eer-roven.
 Braveren, Trotzeren / wind-breeken.

Bouf-

Failleren, Ontbreken / missen / Bankroet-gaant.

Finantie, Inkomsten / Schat / Tel.

Fournieren, Op-bjengen / leveren / verschaffen.

G.

Generaal, Gemeen / algemeen.

Glorie, Lof / Roem / Heerlijkhed.

Genereux, Edelmoedig / Grootmoedig.

Grammatica, Letter-konst / Spraak-konst.

Geographie, Aardbeschrijving / Aardklood-kunde.

Gratie, Goedgunstigheid / genade / Dank-zegginge.

Gereformeerd, Verbozmd / Verbeterd.

H.

Habyt, kled / kleding.

Honorabel, Eerlijk / Eerbaar.

Harmonie, Welluiding / Over-een-stemming.

Humeur, Dagt / epgenaard / zinnelijkhed.

Haasfarderen, Wagen / avontuuren.

Horribel, Schrikkelijk / groutdijk.

Historie, Geschiedenis / Verhaal / Gedenk-schijft.

Horifond, Gezigt-epnder / Gezigt-ning / Kun.

I.

Illustere, Doozlugtig / Vermaard.

Imaginatie, Inbeelding / Verbeelding.

Incivil, Onburgerlijk / onbeleest.

Item, Versgelijks / inggelijks / zo ook.

Jalours, Belg-zicht / Min-pbetig.

Jornaal, Dag-register / Dag-boek.

Justie, Serigt / Regt / Regtveerdigheid.

Immediaat, Onmiddellijk / eens-klaps.

Inclinatie, Genegendheid / nepping.

Importantie, Gewigtigheid / aangelegendheid.

Incluis, Ingesloten / Inbegrepen.

Impossibel, Onmogelijk / ondoenlijk.

Incommoderen, Ontrieden / ongelegendheid maken.

Im-

Impotent, **O**nmattig / Ziekelyk.
 Indifferent, **O**nverschillig / eenderley.
 Impressie, **I**ndrukking inbeelding.
 Indirect, **K**rom-weegs / aberegts.
 Improberen, **K**waad-heuren / afwopzen.
 Indispoost, **O**ngesteld / ongezond.
 Infaam, **E**rloos / veragtelijk.
 Informeren, **K**ennis nemen / onderwopzen.
 Injurie, **O**ngelyk / onteering.
 Insolvent, **O**nbetamelijk / onredelyk.
 Instructie, **O**nderwijs / berigting.
 Inpertinent, **S**lozdig / ongerijmd.

L.

L Amenteren, **J**ammeren / Wee-klagen.
 Legitime portie, **W**ettig-deel.
 Liberaal, **M**ild / gulhertig / bypnoedig.
 Logeren, **H**upstesten / Verbergen.
 Luxurieux, **G**epl / Wellustig / Weelderig / Ritzig.
 Lauderen, **L**oben / Pypzen / Verheffen.
 Liber, **L**os / byp / ongebonden.
 Logica, **R**eden-konst / Bewijs-konst.
 Laxeren, **L**ozen / lossen / openen.
 Legaat, **A**f-gezant / Erf-maaking / Erf-graf.

M.

M Aculatuur, **K**lad-papier / Scheur-papier.
 Medaille, **P**ronk-penning / Pot-penning.
 Milioen, **T**ien-maal-Honderd-dupzend.
 Model, **D**oorbee- / Schets / Ontwerp.
 Murmureren, **K**nozen / mozen.
 Mysterie, **G**ehem / Verborgendhepd.
 Magneet, **D**oord-ster / Zep-steen.
 Medicament, **G**enees-krupd / Genees-drank.
 Minister, **D**ienaar / Predikant.
 Moderen, **M**iddelen / matigen.

Magnificq, **Heerlijk** / **hoogst**atig / **groot**s.
Mediteren, **Betragten** / **overtwegen** / **bedenken**.
Mirakel, **Wonderwerk** / **Wonderdaad**.
Modest, **Zedig** / **Stemmig** / **Ingetogen**.
Maintineren, **Wandhaben** / **Beschermen**.
Melancolycq, **Zwaarmoedig** / **treurig**.
Miserabel, **Glendig** / **deellik** / **sammerlijk**.
Molesteren, **Overlasten** / **moeplijk**-ballen.
Manufacturen, **Handwerkzelen**.
Melodie, **Zoet-geluid** / **Zang-geluid**.
Manquement, **Ontbrekinge**.
Memorabel, **Bedenkwaardig**.
Manuscript, **Hand-schryft**.
Memoriaal, **Hand-boek** / **Klad-boek**.
Maximen, **Grond-regel** / **gewoonte**.
Menageren, **Hupshouden** / **zupnig zijn**.
Meriteren, **Verdiene**n / **waardig maaken**.

N.

Navigatie, **Schipbaard** / **Zeebaard**.
Negotie, **Handeling** / **koop**handel.
Nobel, **Fraap** / **Edel** / **braaf**.
Nymph, **Maagd** / **Halbe-godin**.
Neutraal, **Onzijdig** / **geenerlep**.
Nominatie, **Roeming** / **Opstel**.
Nota-bene, **Merkt wel** / **let wel**.
Notabel, **Werkelijk** / **aanzienlijk**.
Notitie, **Antekening** / **kundschap**.

O.

Objectje, **Tegenwerping** / **voorzwerp**.
Occasie, **Gelegendheid** / **voorzval**.
Odieux, **Haatelijk** / **verfoeplijk**.
Offenceren, **Verongelijken** / **leed doen**.
Ombragie, **Schaduw**e / **omslag**.
Operatie, **Werking** / **Opmerking**.

Opregt Onderwijs

Ordinaris, Gewoonlijk / gemeenlijk.
 Otsifiers, Opzelaars / Derpandelingen.
 Obligatie, Schuld-brief / Hand-schijf / Verbintenfs.
 Octroi, Verleening / Sunst-brief / Vergunning.
 Offereren, Aan-bieden / toe-dienen.
 Opinie, Waan / Meening / Inbeelding.
 Ordonneeren, Instellen / schikken / bevelen.
 Opserveren, Waarnemen / aan-merken.
 Oppositie, Tegen-stellinge / Weerstand.

P.

Pajement, Bokkel-geld / Klem-geld.
 Pecceren, Zondigen / misdoen.
 Philosopheren, Wijsgeeren / Wijsheid zoeken.
 Picant, Streef / spitbinnig / scherp.
 Plaaisier, Volijshheid / vermaak / lust.
 Poenitentie, Leedwezen / Boetvaardigheid.
 Politycq, Burgerlijk / Burger-beersching.
 Practycq, Bemerking / uytwerking / list.
 Publiceren, Af-kondigen / aflezen.
 Palmenteren, van Overgebing spreken.
 Pedanterie, Kinderwerk / Kouterie.
 Physica, Natuurkunde / Natuur-kerst.
 Biqueren, Steeken / waars-boomen.
 Planeet, Dwaal-ster / Zwerf-ster.
 Politie, Burger-stand / Burger-schap.
 Practiseren, in 't werk stellen / uytwerken.
 Publycq, Openbaar gemeen.
 Parabel, Gelykenis / Zinnebeeld.
 Pedestal, de Voet van een Stijl.
 Piramide, Naald / Gaf-naald.
 Plenipotentiaris, Bevolmagtigde.
 Poligamie, Veel-vrouwigheid.
 Precessour, Voorganger / Voorzaad.
 Purgeren, Zuyveren // lozen / reynigen.

Par-

Particulier, **B**yzonder.

Patent, **O**pen-brief / **P**lakhaat / bevel.

Pellegrim, **B**edevaard-repzer / **K**lupzenaar.

Positie, **S**tellinge / stand.

Predestinatie, **D**oor-beschikkinge.

Qualiteyt, **A**n-zien / hoedanigheid / **S**taat.

Questie, **G**eschil / **D**raagstuk.

Quidam, **K**want / **D**ent / **D**alf-gek.

Quantiteyt, **G**rootheid / hoe groothepd.

Quitantie, **K**wijt-brief / **K**wijt-schelding.

Quiteren, **K**wipen / verlaten / ontsaan.

R.

Raar, **Z**elden / zeldzaam / ongemeen.

Recept, **O**utfangen / in-neemzel.

Rigoreux, **S**treng / **S**traf.

Roieren, **U**yt-doen / **u**yt-schabben.

Ruineren, **V**ernielen / te gronde werpen.

Rabat, **A**f-hooping / af-slag.

Recommanderen, **A**nbevelen / **a**an-pyzen.

Rojaal, **K**oninklyk / **H**eerlyk.

Rumoer, **G**erugt / **g**etier.

Railleren, **G**ekken / **W**oerten.

Recompens, **V**ergeldinge.

Ratificeren, **B**ekragtigen / **g**estadigen.

Recreatie, **V**ermaak.

Redresseren, **V**erstellen / **h**erschikken.

Reductie, **V**erbzenging / **h**erleding.

Reel, **V**adelijk / **z**akelijk.

Reflectie, **V**erbupping / **W**eerslag.

Refuceren, **W**epgeren / af-slaan.

Refuteren, **W**eder-leggen.

Register, **T**afel / **B**lad-wyzer / **L**ijst.

Reglement, **S**chikking / **r**igting.

- Reguleren, Schikken / regelen.
 Reliquien, Overblijfselen.
 Remarqueren, Aanmerken.
 Remedie, Hulp middel / Heel-middel.
 Remissie, Vergiffenis / vergeving.
 Remonstreren, Vertoonen / vertogen.
 Rencontreren, Ontmoeten / bejegenen.
 Renommée, Vermaardheid.
 Renunceren, Ontzeggen / opzeggen.
 Renvoieren, Verzenden / weder-zenden.
 S.
S Acrament, Oepl-teeken / Bond-teeken.
 Scientie, Weetenschap / weten.
 Seconderen, Op-staan / onder-bangen.
 Significatie, Beteekening / Beduiding.
 Societeit, Maatschap / Genoodschap.
 Spatie, Witte / ruime / ledige plaats.
 Stabileren, Vast-stellen / besten.
 Subject, Onderwerp / Bondszaak.
 Synode, Kerk vergadering / Opper-kerkenraad.
 Salaris, Loon / Besolding / Werk-loon.
 Scrupuleux, Angstig / schroomagtig.
 Secret, Geheim / Verborgen.
 Simpel, Enkel / eenvoudig / slegt.
 Solemneel, Pleestelijk / plegtelijk.
 Specie, Gedaante / bijzonder.
 Stature, Lijfs-groote / Lijfs-gestalte.
 Subyt, Snel / schielijk / terstond.
 Salveren, Bergen / bepligen / behouden.
 Secte, Anhang / Gezindheid / gedeeldheid.
 Simmuleren, Bedriegen / betwimpelen.
 Soliciteren, Benaarstigen / verzoeken.
 Specificeren, Aftzonderen / noemen.
 Studeren, Bevljtigen / Oeffenen.

- Subsidie, **Onderstand.**
 Satisfactie, **Doldoeninge.**
 Secuur, **Zorgeloos / onbekommerd.**
 Sincer, **Opregt / eenboudig.**
 Souverain, **Opperhoofd / opperste.**
 Speculeren, **Bezinnen / bespiegelen / beschouwen.**
 Studoor, **Effen-kamer / Leer-kamer.**
 Subsisteren, **Bestaan / stand-houden.**
 Sententie, **Donnis / Sin-spreuk / Geboelen.**
 Singulier, **Bezonder / zonderling.**
 Spolieren, **Beroben / Plonderen.**
 Substantie, **Wezendlijkheid / Zelfstandigheid.**
 Separeren, **Schepden / afzonderen.**
 Situatie, **Stand / gelegendheid.**
 Subtyl, **Scharpsinnig / Schrande.**
 Serieux, **Ernstig / zakelijk.**
 Seccederen, **Na-bolgen / gelukken.**
 Serviteur, **Dienaar.**
 Seccesseur, **Na-bolger / Na-zaad.**
 Sexe, **Geslacht / kunn.**
 Sufficient, **Genoegzaam.**
 Suite, **Staat / Gevolg / Sleep.**
 Summa, **Kort-begryp / Inhoud te zamen.**
 Superflu, **Overbloedig / overtollig.**
 Superstitie, **By-geloof / Ober-geloof / oberstallig.**
 Suppliant, **Smeekeling / Verzoeker.**
 Supponeren, **Onderstellen / neer-stellen.**
 Suspect, **Verdagt.**

T.

- T**Arderen, **Vertoeben / verbejden / zukkielen.**
 Temperen, **Matigen / vermengen.**
 Theologant, **God-geleerde / Schrift-geleerde.**
 Timide, **Blode / Breesagtig / Beschroomd.**
 Tollereren, **Verdragen / dulden.**

Tracte-

58 Opregt Onderwijs, &c.

Tracteren, Handelen / onthaalen / dienen.
 Tumult, Oproer / Verwarring.
 Taxeren, Schatten / waarden.
 Tenteren, Verzoeken / beproeven.
 Titul, Op-schijft / Eer-naam.
 Traditie, Over-levering / Op-dragt.
 Turberen, Beroeren / Verwarten.
 Termyn, Bepaling / Paal-teeken.
 Theorie, Beschouwing / Bespiegeling.
 Totaal, Scheel / en al.
 Transformeren, Verboornen / gedaant-veranderen.
 Testament, Aftterste-wil / Erf-schikking.
 Translateren, Overzetten / Overdragen.
 Testimonium, Getuigenis / Getuig-brief.
 Transporteren, Overdragt / overlevering.
 Travallieren, Afbeyden / knellen.

V.

Vacant, Ledig.

Vacantie, Ledigheid / Dier-tijd.

Vehement, Hevig / heftig.

Volume, Boek-deel / Boek-band.

Victualie, Doedzel / Leestogt.

Valideren, Gelden / vergelden.

Vexeren, Knellen / plagen.

Vigilant, Wakker / blug.

Voluntair, Ojtwilliger / gewilligt.

Variabel, Veranderlijk / wisselbaar.

Visibel, Zigtbaar / zienlijk.

Vilifiteren, Bezoeken / aanspreken.

Vifiteren, Openen / onderzoeken.

Vitieux, Gebzektig / floedig.

Unie, Eenigheid / vereenigen.

Uferen, Gebruyken / berflijten.

Usurpateur, Bezit-meester / Geweldenaar.

E P A O E.

— 207 — Digitized by Google